

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

PAOLO MENGOTZI

13 päivänä joulukuuta 2012¹

Asia C-619/11

Patricia Dumont de Chassart

vastaan

ONAFTS – Office national d’allocations familiales pour travailleurs salariés

(Ennakkoratkaisupyyntö – Tribunal du travail de Bruxelles (Belgia))

Sosiaaliturva — Asetus (ETY) N:o 1408/71 — 79 artikla — Useiden jäsenvaltioiden lainsäädännön alaisten työntekijöiden orvoille orvon asuinjäsenvaltion kustannuksella maksettavat etuudet — Vainajan puolison osalta toisessa jäsenvaltiossa täyttyneiden vakuutuskausien huomioon ottamatta jättäminen — Epäyhdenvertainen kohtelu

1. Ennakkoratkaisupyyntöön esittäneen Tribunal du travail de Bruxellesin esittämä ennakkoratkaisukysymys koskee sosiaaliturvajärjestelmän soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71² (jäljempänä asetus N:o 1408/71) 79 artiklan 1 kohtaa ja erityisesti sen a alakohdan viittausta saman asetuksen 72 artiklaan. Kyseiset säännökset on uudistettu kokonaisuudessaan asetuksella (EY) N:o 883/2004,³ jolla asetus N:o 1408/71 kumottiin ja korvattiin 1.5.2010 alkaen. Uudet säännökset ovat kuitenkin nyt käsiteltävän asian kannalta merkityksettömiä.

2. Pääasiassa Patricia Dumont de Chassart on nostanut kanteen ennakkoratkaisupyyntöön esittäneeseen tuomioistuimeen Office national d’allocations familiales pour travailleurs salariésin (palkattujen työntekijöiden perheavustuskassa, jäljempänä ONAFTS) päätöksestä, jolla kantajan hakemus perhe-etuuksien myöntämisestä orvoille hylättiin. Unionin tuomioistuinta pyydetään selventämään, sulkevatko asetuksen N:o 1408/71 säännökset, joissa määritetään ”palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan orvolle” myönnettävien perhe-etuuksien myöntämiseen sovellettava kansallinen lainsäädäntö, pois mahdollisuuden soveltaa yhteenlaskemisperiaatetta ja ottaa huomioon työntekijävanhemmalle, joka on vielä elossa, toisessa jäsenvaltiossa täyttyneet vakuutuskaudet, kun – kuten nyt käsiteltävässä tapauksessa – kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa kyseiselle työntekijälle täyttyneiden vakuutuskausien huomioon ottamisen orvoille myönnettäviä perhe-etuuksia koskevan hakemuksen perusteena.

1 — Alkuperäinen kieli: italia.

2 — Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 17.6.2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 592/2008 (EUVL L 177, s. 1). Tässä mainitaan asetuksen konsolidoidussa versiossa käytetty nimi.

3 — Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 883/2004 (EUVL L 166, s. 1) kumottiin ja korvattiin asetus N:o 1408/71 1.5.2010 alkaen, kun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä 16.9.2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus tuli voimaan (EY) N:o 987/2009 (EUVL L 284, s. 1).

3. Nyt käsiteltävänä olevan asian tekee kiinnostavaksi se, että toisin kuin useimmissa niistä kyseistä asiaa koskevista riidoista, joita unionin tuomioistuimen käsiteltäviksi on saatettu, tässä kysymys ei koske samanaikaisesti eri jäsenvaltioissa maksettavien etuuksien päällekkäisyyttä,⁴ vaan ennemminkin asetuksen N:o 1408/71 säännösten ja sovellettavan kansallisen lainsäädännön välistä vuorovaikutusta.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

4. Asetuksen N:o 1408/71 72 artikla sisältyy III osaston 7 lukuun, jonka otsikko on ”Perhe-etuudet”. Kyseisen artiklan otsikko on ”Vakuutus-, työskentely- tai itsenäisen ammatinharjoittamisen kausien yhteenlaskeminen”, ja siinä säädetään seuraavaa:

”Jos jäsenvaltion lainsäädännössä edellytetään etuuksia koskevan oikeuden saamiseksi, että vakuutus-, työskentely- tai itsenäisen ammatinharjoittamisen kaudet ovat täyttyneet, tämän valtion toimivaltainen laitos ottaa huomioon tarpeellisessa määrin vakuutus-, työskentely- tai itsenäisen ammatinharjoittamisen kaudet, jotka ovat täyttyneet toisen jäsenvaltion alueella, niin kuin ne olisivat sen soveltaman lainsäädännön mukaan täyttyneitä kausia.”

5. Saman asetuksen 78 ja 79 artikla sisältyvät III osaston 8 lukuun, jonka otsikko on ”Etuudet eläkeläisten huollettaville lapsille ja orvoille”.

6. Asetuksen N:o 1408/71 78 artiklassa, jonka otsikko on ”Orvot”, säädetään seuraavaa:

”1. Ilmaisulla ’etuudet’ tarkoitetaan tässä artiklassa perheavustuksia ja tietyissä tapauksissa orpojen lisä- tai erityisavustuksia.

2. Orvon etuudet myönnetään seuraavien sääntöjen mukaisesti riippumatta jäsenvaltiosta, jonka alueella orpo tai hänestä tosiasiallisesti huolehtiva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö asuu;

--

b) sellaisen kuolleen palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan orvolle, joka on usean jäsenvaltion lainsäädännön alainen;

i) sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jonka alueella orpo asuu, edellyttäen, että ottaen tarvittaessa huomioon 79 artiklan 1 kohdan a alakohdan säännökset oikeus yhteen 1 kohdassa tarkoitetuista etuuksista on saavutettu tämän valtion lainsäädännön mukaan; --”

7. Asetuksen N:o 1408/71 79 artiklassa, joka on otsikoitu ”Eläkeläisten huollettavien lapsien ja orpojen etuuksia koskevia yhteisiä säännöksiä”, säädetään seuraavaa:

”1. Edellä -- 78 -- artiklassa tarkoitetut etuudet annetaan sen lainsäädännön mukaisesti, joka määräytyy noiden artiklojen säännöksiä soveltamalla, laitoksesta, joka on vastuussa tämän lainsäädännön soveltamisesta, ja sen kustannuksella, niin kuin -- vainajaan olisi sovellettu vain toimivaltaisen valtion lainsäädäntöä.

4 — Ks. esim. asia 733/79, Laterza, tuomio 12.6.1980 (Kok., s. 1915); asia 320/82, D’Amario, tuomio 24.11.1983 (Kok., s. 3811); asia C-59/95, Bastos Moriana ym., tuomio 27.2.1997 (Kok., s. I-1071); asia C-471/99, Martínez Domínguez ym., tuomio 24.9.2002 (Kok., s. I-7835) ja asia C-225/10, Perez Garcia ym., tuomio 20.10.2011 (Kok., s. I-10111).

Kuitenkin:

- a) jos tämän lainsäädännön mukaisesti edellytetään, että etuuksia koskevan oikeuden saaminen, säilyttäminen tai takaisinsaaminen riippuu vakuutus-, työskentely-, itsenäisen ammatinharjoittamisen tai asumiskausien pituudesta, tällainen pituus määrätään ottaen tarvittaessa huomioon – 72 artiklan säännökset;

– –”

B Kansallinen oikeus

8. Palkatuille työntekijöille maksettavista perhevustuksista 19.12.1939 annetun konsolidoidun säännösten (jäljempänä konsolidoitu säännös) 56 bis §:n 1 momentissa säädetään, että orpojen perhe-etuuksien edunsaajia ovat ne orvat, joiden kuollut vanhempi tai jälkeenyäännyt vanhempi on välittömästi kuolemaa edeltäneiden kahdentoista kuukauden aikana täyttänyt saman konsolidoidun säännösten mukaiset edellytykset vähintään kuuden kiinteämääräisen kuukausittain maksettavan (perus)perhevustuksen hakemiseksi.

II Tosiseikat, kansallinen menettely ja ennakkoratkaisukysymys

9. Pääasian kantaja, Dumont de Chassart, on Belgian kansalainen. Myös hänen edesmennyt puolisonsa, Descampe, oli Belgian kansalainen. Pariskunnan poika, Diego Descampe, syntyi Ranskassa vuonna 2000; hänkin on Belgian kansalainen.

10. Perhe asui useita vuosia Ranskassa, missä molemmat vanhemmat työskentelivät. Oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee erityisesti, että Dumont de Chassart toimi Ranskassa 28.9.1993–31.8.2008 palkattuna työntekijänä psykologina lastensuojelujärjestössä. Hänen puolisonsa Descampe puolestaan oli palkattuna työntekijänä sekä Belgiassa (vuosina 1968–1976 ja 1987–1998) että vuoteen 2002 asti Ranskassa. Vuodesta 2002 lähtien aina siihen asti, kun hän kuoli 25.4.2008, hän ei kuitenkaan enää tehnyt työtä, vaan asui Ranskassa ”eläkettä edeltävässä tilanteessa” saamatta lainkaan tuloja tai korvauksia.

11. Muutamaa kuukautta Descampen kuoleman jälkeen, 31.8.2008, Dumont de Chassart ja lapsi muuttivat Belgiaan, missä Dumont de Chassart jäi työttömäksi työskenneltyään noin kuukauden ajan.

12. Dumont de Chassart jätti 13.10.2008 ONAFTSille hakemuksen orpojen perhe-etuuksien myöntämisestä.

13. ONAFTS oli 9.3.2009 myöntänyt Dumont de Chassartille taannehtivasti perhevustuksen ja 6.4.2009 yksinhuoltajaperheille myönnettävän lisäavustuksen, mutta 20.10.2009 tekemällään päätöksellä se epäsi häneltä orvoille myönnettävät perhe-etuudet. ONAFTS perusteli päätöstään viittaamalla siihen, etteivät vähintään kuuden kiinteämääräisen kuukausittain maksettavan perhevustuksen hakemisen edellytykset edesmenneen isän osalta täyttyneet kuolemaa välittömästi edeltäneiden kahdentoista kuukauden aikana konsolidoidun säännösten 56 bis §:ssä edellytetyllä tavalla.

14. Dumont de Chassart nosti ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa 4.2.2010 kanteen, jossa se riitautti kyseisen hylkäävän päätöksen vedoten siihen, että ONAFTSin olisi pitänyt myöntää hänelle orvoille myönnettävät etuudet otettuaan huomioon vakuutuskaudet, jotka olivat hänen osaltaan täyttyneet Ranskassa ennen aviomiehen kuolemaa.

15. Ennakkoratkaisupyyntöön esittänyt tuomioistuin toteaa, että asetuksen

N:o 1408/71 78 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdan mukaisesti sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka alueella orpo asuu, ja että Dumont de Chassartin tilanteeseen sovelletaan sen vuoksi 1.9.2008 alkaen Belgian lainsäädäntöä. Kyseinen tuomioistuin katsoo, että konsolidoidun säännösten 56 bis §:n mukaisesti sekä kuolleen vanhemman että vielä elossa olevan vanhemman tilannetta voidaan käyttää perusteena haettaessa orvoille myönnettäviä perhe-etuuksia. Nyt käsiteltävässä tapauksessa hakemus ei kuitenkaan voi tuomioistuimen mukaan perustua kuolleen vanhemman tilanteeseen, koska hän ei kuolemaansa välittömästi edeltäneiden kahdentoista kuukauden aikana ollut täyttänyt konsolidoidun säännösten 56 bis §:ssä säädettyjä edellytyksiä. Dumont de Chassartin tilanne puolestaan voitaisiin ottaa hakemuksen perusteeksi ainoastaan siinä tapauksessa, että Ranskassa täyttyneiden työskentelykausien voitaisiin katsoa vastaavan Belgiassa täyttyneitä työskentelykausia. Tämä olisi mahdollista, jos kantajan tilanteeseen sovellettaisiin asetuksen N:o 1408/71 72 artiklaa, jossa säädetään vakuutus- ja työskentelykausien yhteenlaskemisesta.

16. Ennakkoratkaisupyyntöön esittäneen tuomioistuimen mukaan nyt käsiteltävässä asiassa asetuksen N:o 1408/71 72 artiklaa ei kuitenkaan voida soveltaa Dumont de Chassartin tilanteeseen, koska – kuten ONAFTS:n päätöksessä todetaan – kyseisen asetuksen 79 artiklan 1 kohdan viittaus edellä mainittuun artiklaan koskee yksinomaan kuollutta työntekijävanhempaa. Se, että viittaus on rajattu koskemaan ainoastaan kuollutta vanhempaa, perustuu kyseisen tuomioistuimen mukaan siihen, että oikeus orpojen perhe-etuuksiin perustuu vanhemman kuolemaan. Sen mukaan tästä seuraa, että asetuksen N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohdan – ja siten myös siihen sisältyvän, saman asetuksen 72 artiklaa koskevan viittauksen – henkilöllinen soveltamisala on rajoitetumpi kuin konsolidoidun säännösten 56 bis §:ssä, jossa viitataan molempien vanhempien tilanteeseen. Tämän vuoksi kansallisen tuomioistuimen mukaan vielä elossa olevan työntekijävanhemman tilannetta ei voida nyt käsiteltävässä asiassa ottaa huomioon.

17. Ennakkoratkaisupyyntöön esittänyt tuomioistuin pohtiikin, eikö asetuksen

N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohdan ja konsolidoidun säännösten 56 bis §:n välisestä vuorovaikutuksesta johtuva tilanne ole yhdenvertaisen kohtelun ja syrjintäkiellon periaatteiden vastainen. Kyseisen tuomioistuimen kysymykset liittyvät etenkin erotteluun kahden ryhmän välillä: yhtäältä niiden orpojen, joiden vanhemmat eivät ole koskaan poistuneet Belgian alueelta harjoittaakseen ammattiaan unionin alueella, ja toisaalta niiden orpojen, joiden vanhemmat ovat Euroopan unionin kansalaisina asuneet toisessa jäsenvaltiossa, missä yhä elossa oleva vanhempi on Belgian lainsäädännön kannalta merkityksellisen ajanjakson kuluessa työskennellyt, kun taas kuollut vanhempi ei ole työskennellyt lainkaan. Ensiksi mainittujen tapauksessa nimittäin jälkeenyäännyt vanhempi, joka on tarkasteluaikana työskennellyt Belgiassa, voisi vedota kuolleen vanhemman vakuutuskausien lisäksi myös omiin, Belgiassa täyttyneisiin vakuutuskausiinsa, kun taas viimeksi mainittujen tapauksessa vakuutuskausien yhteenlaskemiseen perustuva menetelmä ei näin tulkittuna sallisi jälkeenyäänneen vanhemman ”tuoda” Belgiaan omia, toisessa jäsenvaltiossa täyttyneitä vakuutuskausia.

18. Tässä tilanteessa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on lykännyt asian käsittelyä ja esittänyt unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Loukataanko – – asetuksen – – N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohdassa yhdenvertaisen kohtelun ja syrjintäkiellon yleisiä periaatteita, jotka on vahvistettu muun muassa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn, Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen 14 artiklassa, luettuna tapauksen mukaan yhdessä [SEUT 20, SEUT 45 ja/tai SEUT 49] artiklan kanssa, jos mainittua säännöstä tulkitaan niin, että siinä sallittaisiin sovellettavan – – asetuksen – – N:o 1408/71 72 artiklassa tarkoitettujen vakuutus-, työskentely- tai itsenäisen ammatinharjoittamisen kausien rinnastamista koskevia sääntöjä ainoastaan edesmenneeseen vanhempaan, jolloin tästä seuraisi, että – – konsolidoidun säännösten 56 bis §:n 1 momentissa suljetaan pois sellaisen elossa olevan vanhemman osalta – tämän kansalaisuudesta riippumatta, kunhan hän on jäsenvaltion kansalainen tai kuuluu – – asetuksen – – N:o 1408/71 henkilölliseen soveltamisalaan –, joka on työskennellyt jossakin toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa – – konsolidoidun säännösten 56 bis §:n 1 momentissa

tarkoitettuna edunsaajana oikeutettu kuuteen kiinteämääräiseen kuukausittain maksettavaan perhevustukseen kuolemaa edeltävien 12 kuukauden aikana, kun taas sellaisella elossa olevalla vanhemmalla, oli hän sitten Belgian tai jonkin muun Euroopan unionin jäsenvaltion kansalainen, joka on työskennellyt ainoastaan Belgiassa – konsolidoidun säännösten 56 bis §:n 1 momentissa tarkoitettuna 12 kuukauden jakson aikana, olisi tapauksen mukaan siitä syystä, ettei hän olisi koskaan lähtenyt Belgiasta, oikeus esittää tällainen näyttö?”

III Asian käsittely unionin tuomioistuimessa

19. Ennakkoratkaisupyyntö saapui kirjaamoon 30.11.2011. Kirjallisia huomautuksia esittivät Dumont de Chassart, Belgian hallitus, neuvosto ja komissio.

20. Istuntoon, joka pidettiin 7.11.2012, osallistuivat Dumont de Chassart, Belgian hallitus, neuvosto ja Euroopan komissio.

IV Oikeudellinen tarkastelu

21. Kansallinen tuomioistuin pyrkii ennakkoratkaisukysymyksellään lähinnä selvittämään, onko asetuksen N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohta yhdenvertaisen kohtelun ja syrjintäkiellon periaatteiden vastainen siltä osin kuin siinä pääasian kaltaisissa olosuhteissa sallitaan asetuksen N:o 1408/71 72 artiklan mukaisten vakuutus-, työskentely- tai itsenäisen ammatinharjoittamisen kausien yhteenlaskemista koskevien säännösten soveltaminen orpojen etuuksia myönnettäessä ainoastaan kuolleeteseen työntekijävanhempaan ja estetään tällaisten kausien huomioon ottaminen sellaisen elossa olevan työntekijävanhemman osalta, joka on työskennellyt toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, vaikka kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa viimeksi mainitun vanhemman tilanteen huomioon ottamisen tällaisten etuuksien myöntämistä koskevan hakemuksen perusteena.

22. Ennen kansallisen tuomioistuimen esittämän kysymyksen tarkastelua on vastattava luonteeltaan alustavaan väitteeseen, jonka Belgian hallitus on esittänyt ja joka koskee sitä, voidaanko asetusta N:o 1408/71 soveltaa nyt käsiteltävään asiaan.

A Asetuksen N:o 1408/71 sovellettavuus

23. Belgian hallitus nimittäin väittää aluksi, että koska Descampe oli huhtikuussa 2002 lopettanut työnteon kokonaan eikä siten ollut kuollessaan, huhtikuussa 2008, enää vakuutettuna missään sosiaaliturvajärjestelmässä, häntä ei enää kuollessaan voitu pitää asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan a alakohdassa tarkoitettuna palkattuna työntekijänä eikä itsenäisenä ammatinharjoittajana. Näin ollen hänen oikeudenomistajansa eivät sen mukaan voi vaatia kyseiseen asetukseen perustuvia oikeuksia.

24. Tässä yhteydessä en voi olla huomauttamatta, että asetuksen N:o 1408/71 2 artiklan, jossa säädetään asetuksen soveltamisalaan kuuluvista henkilöistä, 1 kohdassa todetaan seuraavaa: ”Tätä asetusta sovelletaan palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja opiskelijoihin, jotka kuuluvat tai *ovat kuuluneet* yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön piiriin – sekä heidän perheenjäseniinsä tai jälkeensä jääneisiinsä.”⁵

5 — Kursivointi tässä. Tämän säännöksen tekstiä laajennettiin sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta niiden soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan opiskelijoita 8.2.1999 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 307/1999 (EYVL L 38, s. 1) sisällyttämällä säännöksen ensimmäiseen lauseeseen sanat ”ja opiskelijoihin”.

25. Nyt käsiteltävässä asiassa on riidatonta, että Descampe on yhden jäsenvaltion, nimittäin Belgian, kansalainen ja että hän on työskennellyt palkattuna työntekijänä sekä Ranskassa että Belgiassa niin, että hän *on kuulunut* useamman kuin yhden jäsenvaltion lainsäädännön piiriin. Ei ole myöskään kiistetty sitä, että niin orvoksi jäänyt lapsi kuin puolisosokin ovat asetuksessa N:o 1408/71 tarkoitettuja perheenjäseniä ja jälkeensäjääneitä.

26. Näissä olosuhteissa ei nähdäkseni ole epäselvyyttä siitä, että asetusta N:o 1408/71 sovelletaan pääasiaan.

27. Perusteellisuuden vuoksi voidaan vielä todeta, että asetusta N:o 1408/71 sovelletaan myös *ratione temporis*, koska Dumont de Chassartin hakemus on tehty lokakuussa 2008, toisin sanoen ennen kuin uusi asetus N:o 883/2004 tuli voimaan: kuten jo todettiin, asetus N:o 1408/71 kumottiin ja korvattiin sillä 1.5.2010 lähtien.⁶

B Ennakkoratkaisukysymys

28. Siirryttäessä nyt tarkastelemaan kansallisen tuomioistuimen unionin tuomioistuimelle esittämää ennakkoratkaisukysymystä on ensinnäkin todettava, että siinä lähinnä asetetaan kyseenalaiseksi asetuksen N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohdan pätevyys yhdenvertaisen kohtelun ja syrjintäkiellon periaatteen perusteella. On kuitenkin todettava, että myös kansallisen tuomioistuimen esittämä pätevyyttä koskeva kysymys perustuu aivan tiettyyn asetuksen N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohtaa koskevaan tulkintaan, nimittäin edellä 16 kohdassa mainittuun suppeaan tulkintaan, jota ONAFTS on soveltanut ja jonka ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin näyttää omaksuneen. Kyseisessä tulkinnassa katsotaan, että koska asetuksen N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohdan a alakohtaan sisältyvä viittaus 72 artiklaan on rajattu koskemaan kuollutta työntekijävanhempaa, elossa olevan työntekijävanhemman täyttämien vakuutuskausien yhteenlaskemista ei periaatteessa sallita, vaikka kansallisen lainsäädännön mukaan viimeksi mainitun vanhemman osalta täyttyneet vakuutuskaudet on mahdollista ottaa huomioon orpojen perhe-etuuksia koskevan hakemuksen perusteena.

29. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kysymykseen vastaamiseksi on tätä taustaa vasten otettava lähtökohdaksi asetuksen N:o 1408/71 tavoitteita koskeva vakiintunut oikeuskäytäntö. Unionin tuomioistuin on nimittäin toistuvasti todennut, ettei asetuksella N:o 1408/71 luoda yhteistä sosiaaliturvajärjestelmää vaan annetaan erillisten kansallisten järjestelmien jäädä edelleen voimaan ja että sen tarkoituksena on ainoastaan näiden järjestelmien yhteensovittaminen.⁷ Asetuksella N:o 1408/71 perustettu järjestelmä on siis vain yhteensovittava, ja siinä määritetään yksi tai useampi lainsäädäntö, jota sovelletaan sellaisiin palkattuihin työntekijöihin tai itsenäisiin ammatinharjoittajiin, jotka käyttävät erilaisissa olosuhteissa liikkumisvapauttaan.⁸

6 — Ks. edellä 1 kohta ja alaviite 3.

7 — Ks. mm. asia 21/87, Borowitz, tuomio 5.7.1988 (Kok., s. 3715, 23 kohta); asia C-331/06, Chuck, tuomio 3.4.2008 (Kok., s. I-1957, 27 kohta) ja asia C-503/09, Stewart, tuomio 21.7.2011 (Kok., s. I-6497, 75–77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

8 — Ks. mm. asia C-493/04, Piatkowski, tuomio 9.3.2006 (Kok., s. I-2369, 20 kohta); asia C-50/05, Nikula, tuomio 18.7.2006 (Kok., s. I-7029, 20 kohta); asia C-103/06, Derouin, tuomio 3.4.2008 (Kok., s. I-1853, 20 kohta) ja asia C-440/09, Tomaszewska, tuomio 3.3.2011 (Kok., s. I-1033, 25 kohta).

30. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti jäsenvaltiot ovat edelleen toimivaltaisia määrittelemään ne edellytykset, jotka vaaditaan sosiaaliturvaetuuksien myöntämiseksi, vaikka ne määrittelisivätkin ne ankarammiksi, kunhan säädetty edellytykset eivät merkitse unionin muiden jäsenvaltioiden työntekijöiden ilmeistä tai peiteltyä syrjintää.⁹ Oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltioiden on näitä edellytyksiä vahvistaessaan noudatettava unionin oikeutta ja erityisesti asetuksen N:o 1408/71 tavoitteita sekä niitä periaatteita, joihin asetus perustuu.¹⁰

31. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin on myös korostanut, että asetuksen N:o 1408/71 tarkoituksena on sen johdanto-osan toisen ja neljännen perustelukappaleen mukaan työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien vapaan liikkuvuuden toteuttaminen unionissa; samalla tarkoituksena on kuitenkin kunnioittaa jäsenvaltioiden sosiaaliturvalainsäädäntöjen ominaispiirteitä. Kuten kyseisen asetuksen viidennessä, kuudennessa ja kymmenennestä perustelukappaleesta ilmenee, pääsääntönä on asetuksen mukaan se, että työntekijöitä kohdellaan yhdenvertaisesti eri jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen perusteella, ja siksi asetuksella pyritään parhaalla mahdollisella tavalla turvaamaan kaikkien jäsenvaltion alueella työskentelevien työntekijöiden yhdenvertainen kohtelu ja estämään se, että oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen käyttäville työntekijöille aiheutuu haittoja tämän oikeuden käyttämisestä.¹¹

32. Yhdenvertaisen kohtelun ja syrjintäkiellon periaatteet, joihin kansallinen tuomioistuin ennakkoratkaisupyyntössään viittaa, ovat siis asetuksen N:o 1408/71 perusperiaatteita.

33. Pääasiassa on kyse nimenomaisesti orpojen etuuksista, joista säädetään asetuksen N:o 1408/71 III osaston 8 lukuun sisältyvissä 78 ja 79 artiklassa.

34. Asetuksen N:o 1408/71 78 artiklasta unionin tuomioistuin on jo useita kertoja todennut, että sen tarkoituksena on sen jäsenvaltion määrittäminen, jonka lainsäädännön mukaan orpojen etuudet myönnetään, jolloin ne myönnetään periaatteessa yhden jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 1 kohdassa esitetyn yhden sovellettavan lainsäädännön periaatteen mukaisesti. Erityisesti 78 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdasta käy ilmi, että jos kuollut työntekijä on ollut usean jäsenvaltion lainsäädännön alainen, kyseiset etuudet myönnetään sen valtion lainsäädännön mukaisesti, jonka alueella kuolleen työntekijän orpo asuu.¹²

35. Kun on ensin määritelty, minkä jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti orpojen etuudet myönnetään, asetuksen N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohdassa säädetään, että kyseiset etuudet annetaan laitoksesta, joka on vastuussa kyseisen lainsäädännön soveltamisesta, ja sen kustannuksella, niin kuin vainajaan olisi sovellettu vain toimivaltaisen valtion lainsäädäntöä. Näin kyseisessä säännöksessä säädetään yhtäältä siitä, minkä laitoksen kustannuksella orpojen etuudet annetaan, ja toisaalta siitä, miten toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädäntöä sovelletaan: edellä mainitun yhden sovellettavan lainsäädännön periaatteen mukaisesti sitä on sovellettava ”niin kuin” vainajaan olisi sovellettu ainoastaan sitä. Tämä viimeksi mainittu säännös muodostaa mielestäni eräänlaisen takuun henkilölle, joka on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen ja hyödyntää sitten asetuksen N:o 1408/71 säännöksiä. Takuun tarkoituksena on ehkäistä se, että tällaista henkilöä voitaisiin syrjiä sovellettaessa käytännössä edellä mainitun asetuksen 78 artiklassa säädetyn liittymäperusteen mukaisesti määritettyä lainsäädäntöä.

9 — Ks. mm. asia C-12/93, Drake, tuomio 20.9.1994 (Kok., s. I-4337, 27 kohta); yhdistetyt asiat C-88/95, C-102/95 ja C-103/95, Martínez Losada ym., tuomio 20.2.1997 (Kok., s. I-869, 43 kohta); asia C-306/03, Salgado Alonso, tuomio 20.1.2005 (Kok., s. I-705, 27 kohta) sekä edellisessä alaviitteessä mainittu asia Tomaszewska, tuomion 24 kohta.

10 — Ks. edellä alaviitteessä 8 mainittu asia Tomaszewska, tuomion 27 kohta.

11 — Ks. edellä alaviitteessä 8 mainittu asia Tomaszewska, tuomion 28 kohta, asia Piatkowski, tuomion 19 kohta ja asia Derouin, tuomion 20 kohta.

12 — Ks. mm. edellä alaviitteessä 4 mainittu asia Bastos Moriana, tuomion 15 kohta ja asia Martínez Domínguez, tuomion 23 kohta.

36. Asetuksen 79 artiklan 1 kohdan a alakohdassa kuitenkin lievennetään periaatetta, jonka mukaan määritettyä lainsäädäntöä on sovellettava ”niin kuin” vainajaan olisi sovellettu ainoastaan sitä, ja säädetään, että jos kyseisen kansallisen lainsäädännön mukaisesti edellytetään, että etuuksia koskevan oikeuden saaminen, säilyttäminen tai takaisinsaaminen riippuu vakuutuskausien pituudesta, on tarvittaessa sovellettava asetuksen N:o 1408/71 72 artiklassa säädettyä eri jäsenvaltioissa täyttyneiden kausien yhteenlaskemisperiaatetta. Nähdäkseni tämäkin säännös on eräänlainen takuu henkilölle, joka on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen ja hyödyntää sitten asetuksen N:o 1408/71 säännöksiä. Sen tarkoituksena on nimittäin varmistaa, ettei kansallisen lainsäädännön soveltamisella ”niin kuin” vainajaan olisi sovellettu ainoastaan sitä suljeta pois SEUT 48 artiklan a alakohdan mukaista yhteenlaskemisperiaatetta, joka on nyt käsiteltävän asian kannalta merkityksellisin osin pantu täytäntöön asetuksen N:o 1408/71 72 artiklalla.

37. Tätä taustaa vasten kansallinen tuomioistuin on ilmeisesti yhtä mieltä ONAFTSin kanssa ja katsoo, että siitä, että asetuksen N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohdassa viitataan yksinomaan kuolleeseen työntekijävanhempaan, seuraa, ettei elossa olevan työntekijävanhemman osalta täyttyneiden vakuutuskausien yhteenlaskeminen ole mahdollista kyseisen artiklan 1 kohdan a alakohdan sisältyvän, saman asetuksen 72 kohtaa koskevan viittauksen perusteella sellaisessa, nyt käsiteltävän asian kaltaisessa tapauksessa, jossa kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa viimeksi mainitun vanhemman tilanteen huomioon ottamisen orpojen etuuksien myöntämistä koskevan hakemuksen perusteena.

38. Mielestäni asetuksen N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohtaa ei voida tulkita tällä tavalla.

39. Ensinnäkin on nimittäin todettava, että edellä esitetyistä toteamuksista käy ilmi, etteivät asetuksen N:o 1408/71 säännökset yleisesti eikä sen 79 artiklan 1 kohta erityisesti millään tavalla koske edellytyksiä, joiden on täyttyttävä orpojen etuuksien myöntämiseksi. Unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä todettujen ja edellä 29 ja 31 kohdassa mainittujen asetuksen N:o 1408/71 tehtävien mukaisesti kyseisillä säännöksillä säädetään vain lainvalintasäännöistä, joiden perusteella määritetään, minkä jäsenvaltion lainsäädäntöä sovelletaan ja minkä laitoksen kustannuksella etuudet annetaan, sekä täsmennetään tiettyjä kyseisen lainsäädännön soveltamiseen liittyviä seikkoja.

40. Edellä 30 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan orpojen etuuksien myöntämisedellytysten määrittelemineen kuuluu sen sijaan jäsenvaltioiden toimivaltaan.

41. Niinpä jo asetuksen N:o 1408/71 säännösten lainvalintasääntöjen luonteesta mielestäni seuraa, etteivät ne voi olla esteenä sille, että kansalliset viranomaiset ottavat huomioon kansallisen lainsäädännön mukaiset orpojen etuuksien myöntämisedellytykset.¹³

42. Toiseksi on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti asetuksen N:o 1408/71 säännöksiä on tulkittava SEUT 48 artiklan, jolla pyritään edistämään siirtotyöläisten vapaan liikkuvuuden mahdollisimman täysimääräistä toteutumista, valossa.¹⁴

43. Asetuksen N:o 1408/71 ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaankin, että asetukseen sisältyvät kansallisten sosiaaliturvalainsäädäntöjen yhteensovittamissäännöt ovat osa henkilöiden vapaan liikkuvuuden periaatetta, ja niillä on tämän vuoksi myötävaikutettava heidän elämäntasonsa ja työolojensa parantumiseen.¹⁵

13 — Ks. analogisesti sen kanssa, mitä esitän asiassa C-208/07, von Chamier-Glisczinski (tuomio 16.7.2009, Kok., s. I-6095), antamani ratkaisuehdotuksen 51 kohdassa.

14 — Ks. viimeksi yhdistetyt asiat C-611/10 ja 612/10, Hudzinski, tuomio 12.6.2012 (53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Ks. tältä osin myös asia C-205/05, Nemec, tuomio 9.11.2006 (Kok., s. I-10745, 37 ja 38 kohta) ja asia C-352/06, Bosmann, tuomio 20.5.2008 (Kok., s. I-3827, 29 kohta).

15 — Ks. edellisessä alaviiteessä mainitut asia Bosmann, tuomion 30 kohta ja yhdistetyt asiat Hudzinski, tuomion 54 kohta.

44. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin on todennut, että asetuksen N:o 1408/71 tulkinta, jonka mukaan jäsenvaltio ei saa antaa työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen laajempaa sosiaalista suojelua kuin se, joka seuraa asetuksen itsensä soveltamisesta, ylittää kyseisen asetuksen tarkoituksen ja menee samalla SEUT 48 artiklan päämäärien ja siinä asetettujen rajojen ulkopuolelle.¹⁶

45. Kun nimittäin otetaan erityisesti huomioon kansallisten sosiaaliturvalainsäädäntöjen yhteensovittamista koskevan unionin säännösten taustalla olevat tavoitteet, sitä ei voida, ellei tästä ole olemassa näiden tavoitteiden mukaista nimenomaista poikkeusta, soveltaa siten, että siirtotyöläistä tai hänen oikeudenomistajiaan estetään saamasta etua yksinomaan jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön perusteella myönnytyistä etuuksista.¹⁷ Tämän periaatteen mukaisesti unionin tuomioistuin onkin johdonmukaisesti vastustanut sellaista asetuksen N:o 1408/71 säännösten tulkintaa, joka voisi johtaa jäsenvaltion lainsäädännössä taattujen sosiaaliturvaetuuksien menettämiseen.¹⁸

46. Nyt käsiteltävässä tapauksessa on mielestäni ilmeistä, että ONAFTSin ehdottamasta asetuksen N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohdan tulkinnasta, jonka ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin näyttää omaksuneen, seuraa, että Dumont de Chassartin kaltainen siirtotyöläinen, joka on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, menettää oikeutensa sosiaaliturvaetuuksiin, jotka hänelle sovellettavan kansallisen lainsäädännön perusteella kuuluvat. Vastaavasti kuin olen jo muussa yhteydessä todennut¹⁹ ja kuin edellä 44 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä todetaan tällainen tulos ei olisi kyseisen asetuksen hengen mukainen eikä SEUT 48 artiklan mukaisella kansallisten sosiaaliturvalainsäädäntöjen yhteensovittamisella tavoiteltujen päämäärien mukainen.

47. Vaikka Belgian hallitus oli oikeassa, kun se suullisessa käsittelyssä väitti, ettei tällainen tulkinta merkitse kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää, koska säädöstä sovelletaan kansalaisuudesta riippumatta, kyseinen tulkinta johtaa kuitenkin lainvastaiseen syrjintään liikkumisvapautta käyttäneiden ja sitä käyttämättömien työntekijöiden välillä.

48. Kolmanneksi sellainen asetuksen N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohdan tulkinta, joka ei ole esteenä sille, että elossa oleva työntekijävanhempi, joka on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, voi hyödyntää työskentelykausien yhteenlaskemista koskevia sääntöjä, on paitsi ainoa kyseisen asetuksen tavoitteiden, myös sen sanamuodon mukainen tulkinta.

49. On nimittäin todettava, että vaikka asetuksen N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohdassa viitataan vainajaan, kun todetaan, miten saman asetuksen 78 artiklan mukaisesti määritettyä lainsäädäntöä on sovellettava, 79 artiklan 1 kohdan a alakohdassa, jossa viitataan 72 artiklassa tarkoitettuun yhteenlaskemisperiaatteeseen, ei mitenkään viitata vainajaan. Kyseisessä säännöksessä ei ole mitään, minkä perusteella voitaisiin katsoa, että unionin lainsäätäjät olisi tarkoittanut rajoittaa yhteenlaskemisperiaatteen soveltamisen yksinomaan vainajiin ja sulkea elossa olevan työntekijävanhemman soveltamisalan ulkopuolelle silloin, kun kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa hänen osaltaan täyttyneiden vakuutuskausien huomioon ottamisen hänen orpojen etuuksia koskevan hakemuksensa perusteena.

16 — Ks. edellä alaviitteessä 13 mainittu asia von Chamier-Glisczinski, tuomion 56 kohta ja alaviitteessä 14 mainitut yhdistetyt asiat Hudzinski, tuomion 55 kohta.

17 — Ks. asia 100/78, Rossi, tuomio 6.3.1979 (Kok., s. 831, Kok. Ep. IV, s. 421, 14 kohta); asia C-388/09, da Silva Martins, tuomio 30.6.2011 (Kok., s. I-5737, 75 kohta) ja edellä alaviitteessä 14 mainitut yhdistetyt asiat Hudzinski, tuomion 56 kohta.

18 — Ks. mm. yhdistetyt asiat C-45/92 ja C-46/92, Lepore ja Scamuffa, tuomio 9.12.1993 (Kok., s. I-6497, 21 kohta); asia C-349/87, Paraschi, tuomio 4.10.1991 (Kok., s. I-4501, 22 kohta); asia C-282/91, de Wit, tuomio 30.3.1993 (Kok., s. I-1221, 16 ja 17 kohta) ja asia C-165/91, van Munster, tuomio 5.10.1994 (Kok., s. I-4661, 27 kohta). Ks. lisäksi yhdistetyt asiat C-31/96-C-33/96, Naranjo Arjona ym., tuomio 9.10.1997 (Kok., s. I-5501, 20 kohta); asia C-153/97, Grajera Rodríguez, tuomio 17.12.1998 (Kok., s. I-8645, 17 kohta) ja edellä alaviitteessä 14 mainittu asia Nemec, tuomion 37 ja 38 kohta.

19 — Ks. edellä alaviitteessä 13 mainitussa asiassa von Chamier-Glisczinski antamani ratkaisuehdotuksen 56 kohta.

50. Tästä on vielä todettava, että periaate, jonka mukaan vakuutus-, asumis- ja työskentelykaudet lasketaan yhteen, sisältyy suoraan EUT-sopimukseen, nimittäin sen 48 artiklan a alakohtaan, ja se on pantu täytäntöön useissa asetuksen N:o 1408/71 säännöksissä, muun muassa sen 72 artiklassa.²⁰ Unionin tuomioistuin on jo selventänyt, että kyse on yhdestä niistä peruseriaateista, jotka koskevat jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista unionissa ja joilla pyritään takaamaan se, ettei EUT-sopimuksessa taatun vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden käyttämisen seurauksena työntekijältä viedä oikeutta niihin sosiaaliturvan etuihin, joita hän olisi voinut vaatia, jos hän olisi ollut koko uransa yhdessä ainoassa jäsenvaltiossa; tällainen seuraus voisi näet saada unionin työntekijän luopumaan käyttämästä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, mikä muodostaisi näin ollen esteen tälle vapaudelle.²¹

51. Kaiken edellä esitetyn perusteella katson siis, ettei asetuksen N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohtaa voida tulkita siten, että siinä sallittaisiin asetuksen N:o 1408/71 72 artiklassa säädettyjen vakuutuskausien, työskentelykausien tai itsenäisen ammatinharjoittamisen kausien yhteenlaskemissääntöjen soveltaminen ainoastaan kuolleen vanhemman osalta. Kansalliset viranomaiset eivät näin ollen voi vedota kyseiseen säännökseen estääkseen ottamasta kansallisen lainsäädännön mukaisesti huomioon elossa olevan, toisessa unionin valtiossa työskennelleen vanhemman tilannetta, vaan tämä voi – jos edellytykset täyttyvät – hyödyntää asetuksen N:o 1408/71 72 artiklassa säädettyjä vakuutuskausien, työskentelykausien ja itsenäisen ammatinharjoittamisen kausien yhteenlaskemissääntöjä. Kaiken tämän perusteella asetuksen N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohdan ei siis ole syytä katsoa olevan yhdenvertaisen kohtelun ja syrjintäkiellon periaatteiden vastainen.

52. Yhteenlaskemisperiaatteen soveltamista voidaan pohtia tarkastelemalla lopuksi vielä Belgian hallituksen esittämää väitettä, jota käsiteltiin suullisessa käsittelyssä ja jonka mukaan työ, jota elossa oleva työntekijävanhempi on tehnyt toisessa unionin jäsenvaltiossa, voidaan ottaa huomioon ainoastaan Belgiassa jo täytetyn vakuutuskauden, työskentelykauden tai itsenäisen ammatinharjoittamisen kauden täydentämiseksi: tällöin Dumont de Chassartin, joka oli miehensä kuolemaa edeltäneenä vuonna työskennellyt yksinomaan Ranskassa, tilannetta ei missään tapauksessa voitaisi ottaa huomioon asetuksen N:o 1408/71 72 artiklassa tarkoitetussa yhteenlaskemisessa.²²

53. Tältä osin en voi jättää toteamatta, että unionin tuomioistuin on äskettäin selventänyt, ettei sellaista asetuksen N:o 1408/1 72 artiklassa tarkoitetun ”yhteenlaskemisen” käsitteen tulkintaa voida hyväksyä, jossa edellytetään ainakin kahden useissa jäsenvaltioissa täytetyn työskentelykauden olemassaoloa. Tällä perusteella toimivaltaisen laitoksen jäsenvaltio ei voi vaatia perhe-etuuden myöntämiseksi, että työskentelykausi on pitänyt täyttää sen alueella, ja sulkea siten pois mahdollisuutta käyttää toisen jäsenvaltion alueella täytettyä yhtä ainoaa kautta sosiaaliturvaetuutta koskevan oikeuden saamiseksi.²³

20 — Yhteenlaskemisperiaate on pantu täytäntöön asetuksessa N:o 1408/71, esimerkiksi sen 18, 38, 45, 64 ja 67 artiklassa. Uudessa asetuksessa N:o 883/2004 (joka on mainittu edellä alaviitteessä 3) se on tunnustettu yleisluonteisessa säännöksessä (asetuksen 6 artikla).

21 — Ks. vastaavasti edellä alaviitteessä 8 mainittu asia Tomaszewska, tuomion 30 kohta ja asia C-481/93, Moscato, tuomio 26.10.1995 (Kok., s. I-3525, 28 kohta) ja edellä alaviitteessä 9 mainittu asia Salgado Alonso, tuomion 29 kohta.

22 — Väitteensä perusteluna Belgian hallitus viittaa myös asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21.3.1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 4.2.2008 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 101/2008 (EUVL L 31, s. 15), 15 artiklan 1 kohdan a alakohtaan. Kyseinen artikla sisältyy asetuksen N:o 574/72 IV osaston 1 lukuun, joka on otsikoitu ”Yleiset säännöt kausien yhteenlaskemiseksi”, ja Belgian hallituksen mukaan sillä voidaan näyttää toteen Belgian hallituksen kanta, koska siinä viitataan minkä tahansa muun jäsenvaltion lainsäädännön mukaan täyttyneiden vakuutus- tai asumiskausien ”lisäämiseen” vakuutuskausien ”täydentämiseksi”. On kuitenkin (välttämättä) todettava, ettei Belgian hallituksen väitteen tueksi voida vedota kyseiseen artiklaan. Kyseisen artiklan 1 kohdasta nimittäin käy nimenomaisesti ilmi, että sitä sovelletaan tiettyihin asetuksen N:o 1408/71 säännöksiin, nimittäin niihin, jotka koskevat sairaus- ja äitiysetuuksia, työkyvyttömyyttä, vanhuutta ja kuolemaa koskevia etuuksia (eläkkeet) sekä kuolemantapauksen tai työttömyyden johdosta annettavia avustuksia, mutta ei niihin, jotka koskevat perhe-etuuksia ja perheavustuksia. Kyseisessä artiklassa nimenomaisesti mainittuihin säännöksiin eivät sisällykään perhe-etuuksia ja perheavustuksia koskevat säännökset, eikä siinä erityisesti ole lainkaan viitattu asetuksen N:o 1408/71 72 tai 79 artiklaan.

23 — Ks. asia C-257/10, Bergström, tuomio 15.12.2011 (Kok., s. I-13227, 39–44 (erityisesti 39 ja 40) kohta).

54. Unionin tuomioistuin korostikin, että asetuksen N:o 1408/71 72 artiklan sanamuoto edellyttää yhteenlaskemisessa ”vakuutus-, työskentely- tai itsenäisen ammatinharjoittamisen kausien, jotka ovat täyttyneet toisen jäsenvaltion alueella” huomioimista niin kuin ne olisivat toimivaltaisen laitoksen soveltaman lainsäädännön mukaan täyttyneitä kausia.

55. Edellä 29 ja 31 kohdassa mainittujen tavoitteidensa mukaisesti asetuksella N:o 1408/71 toteutetaan järjestelmä, jolla siirtotyöläisille ja heidän oikeudenomistajilleen taataan se, että kaikki eri maiden lainsäädännön mukaan huomioon otettavat kaudet lasketaan yhteen sekä oikeuden saamiseksi etuuteen ja sen säilyttämiseksi että etuuden määrän laskemiseksi.

56. Näin ollen jäsenvaltion, eli tässä tapauksessa Belgian, toimivaltainen laitos ei voi perhe-etuuden myöntämiseksi vaatia, että toisessa jäsenvaltiossa, eli tässä tapauksessa Ranskassa, täytetyn työskentelykauden tai itsenäisen ammatinharjoittamisen kauden lisäksi täytetään toinen vakuutuskausi sen alueella.

57. Toisin kuin Belgian hallitus istunnossa väitti, tulkintaa, jonka unionin tuomioistuin asiassa Bergström²⁴ antamassaan tuomiossa yhteenlaskemisen käsitteestä esitti, ei voida kyseenalaistaa asiassa Perez Garcia²⁵ annetun tuomion 43 kohdan perusteella, josta ei millään tavalla voida päätellä, että asetuksen N:o 1408/71 72 artikla edellyttäisi, että työskentely- tai itsenäisen ammatinharjoittamisen kausi on täytetty sen valtion alueella, joka on velvollinen myöntämään perhe-etuuden, eikä asioissa Coonan ja Vigier²⁶ annettujen tuomioiden perusteella, jotka eivät millään tavalla koske perhe-etuuksien myöntämistä.

58. Sitä paitsi on vielä lopuksi todettava, että ratkaisu, joka mahdollistaa asetuksen N:o 1408/71 72 artiklan mukaisen yhteenlaskemisperiaatteen soveltamisen myös elossa olevaan vanhempaan, sopii yhteen Belgian valinnan kanssa, jonka mukaan kyseistä periaatetta sovelletaan nimenomaan perhe-etuuksiin. Kyseinen valinta on nimenomaisesti vahvistettu asetuksen N:o 1408/71 VI liitteessä, jonka otsikko on ”Erityismääräykset tiettyjen jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen soveltamiseksi”, olevan A kohdan 7 alakohdassa.²⁷

V Ratkaisuehdotus

59. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Tribunal du travail de Bruxellesin esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Asetuksen N:o 1408/71 79 artiklan 1 kohta ei ole yhdenvertaisuuden ja syrjintäkiellon periaatteiden vastainen siltä osin kuin sitä ei pääasian kaltaisessa tilanteessa voida tulkita siten, että asetuksen N:o 1408/71 72 artiklassa tarkoitettua vakuutuskausien, työskentelykausien ja itsenäisen ammatinharjoittamisen kausien yhteenlaskemista koskevia sääntöjä sovellettaessa olisi otettava huomioon yksinomaan kuolleen työntekijävanhemman osalta täyttyneet vakuutuskaudet ja suljettava siten pois mahdollisuus ottaa huomioon sellaisen elossa olevan vanhemman osalta täyttyneet vakuutuskaudet, joka on työskennellyt toisessa Euroopan unionin maassa, sellaisessa tilanteessa, jossa asiaa koskeva kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa myös viimeksi mainitun vanhemman osalta täyttyneiden vakuutuskausien huomioon ottamisen orpojen etuuksien myöntämistä koskevan hakemuksen perusteena.

24 — Mainittu edellä alaviitteessä 23.

25 — Mainittu edellä alaviitteessä 4.

26 — Asia 110/79, Coonan, tuomio 24.4.1980 (Kok., s. 1445) ja asia 70/80, Vigier, tuomio 27.1.1981 (Kok., s. 229).

27 — Kyseisestä kohdasta käy nimittäin nimenomaisesti ilmi, että ”asetuksen 72 artiklan ja 79 artiklan 1 kohdan a alakohdan säännöksiä sovellettaessa otetaan huomioon työskentelykaudet tai vakuutuskaudet, jotka ovat täyttyneet toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jos oikeus etuuksiin Belgian lainsäädännön mukaan edellyttää tietyn aiemman kauden osalta, että edellytykset oikeudesta perhe-etuuksiin palkattujen työntekijöiden järjestelmässä täyttyvät”.